

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การจัดตั้งอาสาสมัครป้องกัน
อัคคีภัยในชุมชน

จัดทำโดย นายสถากร เหลืองคงอยู่

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชำนาญการ
สังกัด สถานีดับเพลิงตลาดพลู กองปฏิบัติการดับเพลิง ๔
สำนักป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๑
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. ชื่อเรื่อง การจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน

๒. หลักการและเหตุผล

วิกฤตการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ปรากฏขึ้นทั่วโลกอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ สภาวะโลกร้อน และภัยที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อัคคีภัย ยังคงมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ภาครัฐ องค์กรในสหประชาชาติ องค์กร/สถาบันในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ มหานครและท้องถิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมและรับมือกับสาธารณภัย ซึ่งมีโอกาสจะเกิดขึ้นในอนาคต ทุกภาคส่วนได้รณรงค์หาแนวทางในการบริหารจัดการสาธารณภัย เพื่อลดความเสี่ยง ลดความรุนแรง และเพิ่มความเข้มแข็งกับท้องถิ่นให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว

กรุงเทพมหานคร เป็นมหานครขนาดใหญ่เป็นศูนย์กลางความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการให้บริการด้านต่างๆ ซึ่งมีกระบวนการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องทั้งโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่ง การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการต่างๆ รวมทั้งมีโครงสร้างที่สลับซับซ้อนของอาคารบ้านเรือน เนื่องจากสภาพพื้นที่ทั่วไปของกรุงเทพมหานครส่วนหนึ่งเป็นชุมชนแออัด และมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของผู้อยู่อาศัยในย่านชุมชน คือปัญหาความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกิดอัคคีภัยในชุมชน ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และของรัฐเป็นจำนวนมาก การเตรียมความพร้อมการป้องกันอัคคีภัยในชุมชน ส่วนใหญ่ภาครัฐจะเป็นผู้ดูแล และดำเนินการเอง โดยมุ่งเสริมสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็งประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยจัดให้มีระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง และใช้ได้ทันทั่วถึงแต่ยังขาดมิติการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยการจัดให้มี “การจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน” เพื่อทำหน้าที่คอยสอดส่อง ดูแล ฝ้าระวังเตือนภัยในพื้นที่ชุมชนของตนเอง ภายใต้อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน ภาครัฐ ภาคประชาชน และประสานงานของทุกฝ่ายอย่างบูรณาการ โดยมีฐานข้อมูลเครือข่ายอาสาสมัครฯ เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอัคคีภัยที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สถานีดับเพลิงตลาดพลู กองปฏิบัติการดับเพลิง ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้เล็งเห็นความสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในกรุงเทพมหานคร มีการเตรียมความพร้อมในรูปแบบวิธีการป้องกันอัคคีภัยไว้ล่วงหน้า โดยมีกลไกของภาครัฐควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมภาคประชาชนจึงได้จัดตั้ง “อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน” ขึ้นเพื่ออบรมอาสาสมัครฯ ให้มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากอัคคีภัยและเป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน และพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในเบื้องต้นก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้ามาให้ความช่วยเหลือ โดยมุ่งเน้นให้มีเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน ครอบคลุมทุกชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน ๒๐ ชุมชน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชนของตนเองอย่างเป็นระบบ และพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงอันเนื่องมาจากอัคคีภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน

๓.๒ เพื่อให้อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในระดับชุมชน ของกรุงเทพมหานคร ได้มีความรู้ ความเข้าใจ และเป็นแกนนำสำคัญในการบริหารจัดการด้านอัคคีภัยในชุมชน และท้องถิ่นของตน

๓.๓ เพื่อให้เกิดการสร้างพลังเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในระดับชุมชน และมีผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน

๔. เป้าหมาย

๔.๑ ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงตลาดพลู ได้รับการฝึกอบรมการป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น จำนวน ๒๐ ชุมชน ภายในสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

๔.๒ ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงตลาดพลู สามารถป้องกัน และระงับอัคคีภัยเบื้องต้นได้ด้วยชุมชนเอง

๔.๓ ลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยภายในชุมชน หลังจากได้รับการฝึกอบรม

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ

การนำเครื่องมือทางการบริหาร เรื่อง SWOT Analysis มาวิเคราะห์ในการหาปัจจัยความสำเร็จได้ ดังนี้

จุดแข็ง(Strength) ได้แก่

๑. ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร เป็น Stakeholders ที่พิจารณาอนุมัติทรัพยากรด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และกำลังคน มีการติดตามผลการดำเนินการในการเบิกจ่ายงบประมาณ การปฏิบัติงาน และการจัดกำลังคนในการปฏิบัติงาน

๒. ผู้ใต้บังคับบัญชา (พนักงานดับเพลิง) เป็น Stakeholders ที่มีความรู้ ความชำนาญ ทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่

จุดอ่อน (Weakness) ได้แก่

๑. งบประมาณอาจมีไม่เพียงพอ เพื่อการอนุมัติใช้จ่ายตามโครงการดังกล่าว

๒. พนักงานดับเพลิง บางรายอาจมีทัศนคติว่า การปฏิบัติหน้าที่เป็นการเพิ่มภาระเพิ่มงาน จึงไม่ให้ความร่วมมือ หรือไม่มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่

โอกาส(Opportunity) ได้แก่

๑. ประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชน เป็น Stakeholders มีความตระหนักถึงความปลอดภัยในด้านการเกิดเหตุอัคคีภัยขึ้นในชุมชนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับภาครัฐที่จะเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ และทักษะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

๒. ชุมชนมีงบประมาณสนับสนุน เป็น Stakeholders เพื่อการพัฒนาชุมชน จากกรุงเทพมหานครเป็นรายเดือนชุมชนละ จำนวน ๕,๐๐๐ บาท (น้อยกว่า ๒๐๐ คร่าวเรือน), ๗,๕๐๐ บาท (ตั้งแต่ ๒๐๐ คร่าวเรือน แต่ไม่เกิน ๕๐๐ คร่าวเรือน) และ ๑๐,๐๐๐ บาท (ตั้งแต่ ๕๐๐ คร่าวเรือนขึ้นไป)

สามารถนำมาเป็นทุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องต่างๆ ไว้สำหรับการปฏิบัติงานในด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนากทมมหานคร ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนากทมมหานคร ให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดี และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Providing Good Quality of life in Cultural Mega City) โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์หลัก และตัวชี้วัดกลยุทธ์ ดังนี้

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔.๕ : การพัฒนาความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

- กลยุทธ์หลักที่ ๔.๕.๕ : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- ตัวชี้วัดกลยุทธ์ : ๑) ร้อยละ ๘๐ ของชุมชนที่มีความเสี่ยง มีสมรรถนะเพิ่มขึ้นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

: ๒) กรุงเทพมหานคร ได้รับความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากหน่วยงานภายนอกเพิ่มขึ้นทุกปี

อุปสรรค (Threats) ได้แก่

๑. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างหรือใช้แรงงาน อาจมีข้อจำกัดเรื่องเวลาจึงไม่เห็นความสำคัญของโครงการฯ หรือให้ความสนใจน้อยในการที่จะมีส่วนร่วม

๓. งบประมาณสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดับเพลิง และการฝึกอบรมมีไม่เพียงพอ

แนวทางดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่ปัจจัยความสำเร็จ มีดังนี้

๑. เสนอเหตุผลและความจำเป็นต่อผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร เพื่อพิจารณาอนุมัติงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดับเพลิง และการฝึกอบรม

๒. จัดประชุมเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ และชี้แจงให้ทราบถึงนโยบาย/แผนงานที่จะดำเนินการว่ามีผลดีอย่างไรต่อทางราชการ

๓. ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญในการให้ความร่วมมือร่วมกันในด้านความปลอดภัยแก่ชุมชนของตน โดยการทุ่มเทและเสียสละ รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับภาครัฐ

๔. จัดให้มีการฝึกอบรมป้องกัน และระงับอัคคีภัยเบื้องต้นแก่ชุมชน โดยพนักงานดับเพลิงในฐานะผู้มีความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เสริมสร้างทักษะ พัฒนาความรู้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชน ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนากทมมหานครตามนโยบาย/แผนงานของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖.๑ ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล เป็นผู้ดำเนินการเอง ได้แก่

- การจัดทำโครงการ “จัดตั้งอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน” และการขออนุมัติ

โครงการ

- ประสานฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตธนบุรี เพื่อขอทราบ ข้อมูลของแต่ละชุมชนในเบื้องต้น เช่น ชื่อประธานชุมชน จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร แผนผังชุมชน ฯลฯ
  - ประสานกับประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชน เพื่อได้ทราบถึงจุดมุ่งหมาย โครงการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชนและกำหนดการร่วมกัน และให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ
  - การจัดทำประกาศรับสมัคร“อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน”ให้ผู้บริหารระดับ กองปฏิบัติการดับเพลิง ๔ เป็นผู้ลงนาม โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้
    - ก. มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปี บริบูรณ์ และไม่เกิน ๔๕ ปี (ไม่จำกัดเพศ)
    - ข. มีภูมิลำเนาอยู่ภายในชุมชนของตน
    - ค. มีร่างกายแข็งแรง และไม่มีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน เช่น โรคหัวใจ โรคลมชัก โรคความดันสูง เป็นต้น
    - ง. มีสายตา และการรับฟังเป็นปกติ
    - จ. ไม่เป็นผู้ทุพพลภาพหรือติดยาเสพติด
    - ฉ. เป็นผู้ที่มีจิตอาสา เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น
  - การจัดทำใบรับสมัคร“อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน”
  - การจัดทำบัตรประจำตัว“อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน”ให้แก่ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมการป้องกันระงับอัคคีภัยเบื้องต้น โดยให้ผู้บริหารระดับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้ลงนาม
    - จัดลำดับการฝึกอบรมโดยพิจารณาจากความเสียงของแต่ละชุมชน โดยพิจารณา จากข้อมูลที่พื้นฐานของชุมชน เช่นมีทางเข้า-ออกคับแคบ รถดับเพลิงไม่สามารถเข้าถึงที่เกิดเหตุหรือเข้า ได้ด้วยความยากลำบาก ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ขาดอุปกรณ์การดับเพลิงต่างๆเช่นเครื่องดับเพลิง (ชนิด หาบหาม) หรือมีแต่ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ เป็นต้น ประกอบกับนำข้อมูลของฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ สำนักงานเขตธนบุรีมาประกอบการพิจารณา
    - การจัดทำทะเบียนรายชื่ออาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการประสานงาน และการจัดฝึกอบรมทบทวนในปีต่อไป
    - การจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย
- ๖.๒ ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล และเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงตลาดพลูดำเนิน การร่วมกัน ได้แก่
- การสำรวจพื้นที่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่มีความสำคัญๆ เช่นเส้นทางเข้า-ออก, ลักษณะประเภทของอาคาร, การประกอบอาชีพ, เส้นทางอพยพ, แหล่งน้ำ ธรรมชาติ และอุปกรณ์ดับเพลิงประจำชุมชน อาทิ ถังดับเพลิง, เครื่องสูบน้ำดับเพลิง(ชนิดหาบหาม), สายสูบน้ำ, สายส่งน้ำ, หัวฉีดน้ำ และประปาหัวแดง ฯลฯ การสำรวจจุดเสี่ยง, จุดล่อแหลมที่อาจ ก่อให้เกิดอัคคีภัย พร้อมการประชาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับอัคคีภัย
  - การประชาสัมพันธ์แจ้งให้ชุมชนทราบตามประกาศการรับสมัคร“อาสาสมัคร ป้องกันอัคคีภัยในชุมชน”ตามวันเวลาที่กำหนด และต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้

- การรับสมัครให้ผู้ที่สนใจสมัครเป็น“อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน”มาเขียนใบสมัครได้ที่ชุมชนของตนต่อหน้าเจ้าพนักงานดับเพลิงตลาดพลู ณ ที่ทำการชุมชนพร้อมนำสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดงเพื่อประกอบการพิจารณา (จำนวนอัตราการรับสมัครตามสัดส่วนของประชากร คือ อาสาสมัครฯ ๑๐ นาย ต่อประชากรชุมชน จำนวน ๑,๐๐๐ คน หรือสามารถปรับอัตราจำนวนให้เหมาะสมตามความจำเป็น)

- การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ และยานพาหนะที่ใช้ในการฝึกอบรมการป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น

- การจัดการฝึกอบรม ระยะเวลา ๑ วัน สถานที่ใช้ ณ ที่ทำการภายในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียงซึ่งอาจเป็นโรงเรียนหรือศาสนสถาน การส่งเสริมความรู้ทฤษฎีของไฟ และการปฏิบัติ โดยจะมุ่งเน้นให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เช่น วิธีการใช้ถังดับเพลิง การใช้เครื่องดับเพลิง (ชนิดหีบหาม) การวิ่งสาย-การเก็บสายดับเพลิง วิธีการฉีดน้ำดับเพลิง การใช้สัญญาณมือประกอบท่าทางในการสื่อสารตลอดจน การดูแลรักษาอุปกรณ์การดับเพลิงต่างๆ ให้มีความพร้อมใช้งาน

- การตรวจเยี่ยมชุมชนโดยร่วมกับอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยฯ ที่ผ่านการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเป็นระยะๆ เพื่อติดตามความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรคการป้องกันอัคคีภัยในชุมชนตลอดจนตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และรณรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง สร้างจิตสำนึกความตระหนักในการป้องกันอัคคีภัยในชุมชนของตน

๖.๓ ผู้บังคับบัญชาผู้บริหาร เป็นผู้ดำเนินการได้แก่

- พิจารณานุมัติโครงการ

- พิจารณาให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะ

- ผู้บังคับบัญชาระดับต้นร่วมดำเนินการในภาคส่วนการฝึกอบรม

๖.๔ ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคลร่วมกับประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยฯ

- การจัดทำทำเนียบรายชื่อผู้อำนวยการดับเพลิงชุมชน (ประธานชุมชนโดยตำแหน่ง) อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง โดยติดตั้งไว้ภายในชุมชนหลังจากได้รับการฝึกอบรมแล้ว เพื่อให้ชุมชนทราบโดยทั่วกัน

- จัดทำป้ายข้อความว่า“ชุมชนนี้ได้ผ่านการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยแล้ว”ให้กับชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

- จัดทำบัญชี วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆเพื่อใช้สนับสนุนในการป้องกันอัคคีภัยในชุมชน รวมถึงการแนะนำดูแลรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งานเสมอ

๖.๕ อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน

- เมื่อเกิดเหตุอัคคีภัยขึ้นภายในชุมชน อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยฯ รับแจ้งเหตุหรือการแจ้งสัญญาณเสียงภายในชุม ก็จะไปยังจุดเกิดเหตุอัคคีภัยทันที เพื่อดำเนินการระงับเหตุเบื้องต้น โดยให้เพลิงสงบลงอย่างรวดเร็ว (ธรรมชาติของไฟจะลุกไหม้จากจุดเล็กๆ ก่อนที่จะขยายตัวในวงกว้างและลุกลามออกไป) ดังนั้นการเข้าถึงจุดที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว ก็จะสามารถควบคุมเพลิงได้เร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามลำดับ

- การประเมินสถานการณ์ ขณะเกิดเหตุอัคคีภัยหากมีการติดต่อกุลามเกินความสามารถของตน ก็จะต้องแจ้งผู้อำนวยการดับเพลิง หรือรองผู้อำนวยการฯ (ประธาน, รองประธานชุมชน) ให้รับทราบทันที และให้รับประสานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สถานีดับเพลิงท้องถิ่น หน่วยอาสาสมัคร มาสนับสนุนในการระงับอัคคีภัย

ตารางการดำเนินการ

ภารกิจที่ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
๑. การจัดทำโครงการ“จัดตั้งอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัย”ในชุมชนและการขออนุมัติโครงการ	๑ - ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล	รับข้อพึงเสนอแนะของ
๒. ประสานฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตธนบุรี เพื่อขอทราบข้อมูล ของแต่ละชุมชนในเบื้องต้น เช่น ชื่อประธานชุมชน จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร แผนผังชุมชน ฯลฯ	๑๒ - ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล	ผู้บริหาร/ผู้บังคับบัญชา (ถ้ามี)
๓. ประสานกับประธานชุมชน และคณะกรรมการ ชุมชน เพื่อได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายโครงการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชนและกำหนดการร่วมกัน และให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ	๑๒ - ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล	
๔. การจัดทำประกาศรับสมัคร “อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน”ให้ผู้บริหารระดับกองปฏิบัติการดับเพลิง ๔ เป็นผู้ลงนาม โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ ก. มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปี บริบูรณ์ และไม่เกิน ๔๕ ปี (ไม่จำกัดเพศ) ข. มีภูมิลำเนาอยู่ภายในชุมชนของตน	๒๑ - ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล	

ภารกิจที่ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
<p>๗. การประชาสัมพันธ์แจ้งให้ชุมชนทราบตามประกาศการรับสมัคร“อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน”ตามวันเวลาที่กำหนด และต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้</p> <p>๘. การรับสมัครให้ผู้ที่สนใจสมัครเป็น“อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน”มากรอกใบสมัครได้ ต่อพนักงานดับเพลิงตลาดพลู ณ ที่ทำการชุมชนพร้อมนำสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดงเพื่อประกอบการพิจารณา (จำนวนอัตราการรับสมัครตามสัดส่วนของประชากร คือ อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยฯ จำนวน ๑๐ คน ต่อประชากรชุมชน จำนวน ๑,๐๐๐ คน ทั้งนี้สามารถปรับจำนวนอัตราให้เหมาะสมกรณีที่มีความจำเป็น)</p> <p>๙. การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ และยานพาหนะที่ใช้ในการฝึกอบรมการป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น</p> <p>๑๐. การจัดการฝึกอบรม ระยะเวลา ๑ วัน สถานที่ใช้ ณ ที่ทำการภายในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง ซึ่งอาจเป็นโรงเรียนหรือศาสนสถาน การส่งเสริมความรู้ทฤษฎีของไฟและการปฏิบัติ โดยจะมุ่งเน้นให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เช่น วิธีการใช้ถังดับเพลิง การใช้เครื่องดับเพลิง (ชนิดหาม) การวิ่งสาย-การเก็บสายดับเพลิง วิธีการฉีดน้ำดับเพลิง การใช้สัญญาณมือประกอบท่าทางในการสื่อสารตลอดจน การดูแลรักษาอุปกรณ์การดับเพลิงต่างๆ ให้มีความพร้อมใช้งาน ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้บังคับบัญชา</p>	<p>๓๐ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗</p> <p>๑ - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗</p> <p>๖ - ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗</p> <p>๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๘</p>	<p>๑. ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงตลาดพลู</p> <p>๑. ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงตลาดพลู</p> <p>๑. ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงตลาดพลู</p> <p>๓. ผู้บังคับบัญชา</p>	

ภารกิจที่ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
<p>๑๑. การจัดทำบัตรประจำตัว “อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน” ให้แก่ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมการป้องกันระงับอัคคีภัยเบื้องต้น โดยให้ผู้บริหารระดับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้ลงนาม</p>	<p>๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ - ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๘</p>	<p>ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล</p>	<p>หลังจากได้รับการฝึกอบรมแล้ว</p>
<p>๑๒. การจัดทำทะเบียนรายชื่ออาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการประสานงาน และการจัดฝึกอบรมทบทวนในปีต่อไป</p>	<p>๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ - ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๘</p>	<p>ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล</p>	<p>ชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว</p>
<p>๑๓. การจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย</p>	<p>๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘</p>	<p>๑. ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล</p>	<p>ชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว</p>
<p>๑๔. การจัดทำทำเนียบรายชื่อผู้อำนวยการดับเพลิงชุมชน(ประธานชุมชนโดยตำแหน่ง)อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง โดยติดตั้งไว้ภายในชุมชนหลังจากได้รับการฝึกอบรมแล้ว เพื่อให้ชุมชนทราบโดยทั่วกัน</p>		<p>๒. ประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยฯ</p>	<p>ชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว</p>
<p>๑๕. จัดทำป้ายข้อความว่า “ชุมชนนี้ได้ผ่านการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยแล้ว” ให้กับชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด</p>		<p>๑. ผู้จัดทำรายงานส่วนบุคคล</p> <p>๒. ประธานชุมชน,</p>	<p>ชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว</p>
<p>๑๖. จัดทำบัญชี วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อใช้สนับสนุนในการป้องกันอัคคีภัยในชุมชน รวมถึงการแนะนำ</p>	<p>๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘</p>	<p>คณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยฯ</p>	<p>ชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว</p>

ภารกิจที่ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
<p>๑๗. เมื่อเกิดเหตุอัคคีภัยขึ้นภายในชุมชน อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยฯ รับแจ้งเหตุหรือ การแจ้งสัญญาณเสียงภายในชุม ก็จะไปยัง จุดเกิดเหตุอัคคีภัยทันที เพื่อดำเนินการระงับ เหตุเบื้องต้นโดยให้เพลิงสงบลงอย่างรวดเร็ว (ธรรมชาติของไฟจะลุกลามจากจุดเล็กๆ ก่อนที่จะขยายตัวในวงกว้างและลุกลาม ออกไป) ดังนั้นการเข้าถึงจุดที่เกิดเหตุได้ อย่างรวดเร็ว ก็จะสามารถควบคุมเพลิงได้เร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามลำดับ</p> <p>๑๘. การประเมินสถานการณ์ ขณะเกิดเหตุ อัคคีภัยหากมีการติดต่อลุกลามเกินความ สามารถของตน ก็จะต้องแจ้งผู้อำนวยการ ตำบลเพลิง หรือรองผู้อำนวยการฯ (ประธาน, รองประธานชุมชน) ให้รับทราบทันที และให้ รับประสานกับหน่วยงานภายนอก เช่นสถานี ตำบลเพลิงท้องถิ่น หน่วยอาสาสมัครมาสนับสนุน ในการระงับอัคคีภัย</p>	<p>๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘</p>	<p>๑. ผู้จัดทำรายงาน ส่วนบุคคล ๒. ผู้บังคับบัญชา ๓. เจ้าหน้าที่สถานี ตำบลเพลิงตลาดพลู ๔. หน่วยอาสาสมัครฯ</p>	
<p>๑๙. การตรวจเยี่ยมชุมชนโดยร่วมกับ อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยฯ ที่ผ่านการ ฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเป็นระยะๆ เพื่อ ติดตามความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรคการ ป้องกันอัคคีภัยในชุมชนตลอดจนจดจนวนหา แนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยแก่ประชาชนอย่าง ต่อเนื่อง สร้างจิตสำนึกความตระหนักในการป้อง กันอัคคีภัยในชุมชนของตน</p>	<p>๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘</p>	<p>๑. อาสาสมัคร ป้องกันอัคคีภัยฯ ๒.เจ้าหน้าที่สถานี ตำบลเพลิงตลาดพลู ๓. หน่วยอาสาสมัครฯ</p>	<p>ชุมชนที่ ได้รับการ ฝึกอบรม แล้ว</p>

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ

- ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ ถึง วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘

๘. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๘.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- มีอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชนครอบคลุมทุกชุมชนในพื้นที่ จำนวน ๒๐ ชุมชน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการป้องกันและระงับอัคคีภัย

- มีแผนเผชิญเหตุ เพื่อประโยชน์สำหรับการฝึกซ้อมแผน, การระงับเหตุอัคคีภัยในชุมชน

- ลดอัตราการเกิดอัคคีภัยในชุมชน หรือลดระดับความรุนแรงของอัคคีภัย เนื่องจากชุมชนมีอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชนเข้าระงับเหตุได้อย่างทันท่วงที และมีประสิทธิภาพ

- สถานีดับเพลิงตลาดพลู ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยเพิ่มมากขึ้น

๘.๒ วิธีการ/เครื่องมือในการติดตามและการประเมินผลสำเร็จ

- การสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และประชาชนภายในชุมชน ก่อน และหลังการฝึกอบรม

- การนำข้อมูลจากสถิติการเกิดเหตุอัคคีภัยในชุมชนก่อนการฝึกอบรม และภายหลังได้รับการฝึกอบรม

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ ชุมชนบางชุมชนขาดอุปกรณ์การดับเพลิงที่จำเป็นต้องใช้ในการระงับอัคคีภัย เช่นถังดับเพลิงที่มีคุณภาพดี, ไม่มีเครื่องดับเพลิง(ชนิดหีบหาม) พร้อมอุปกรณ์ หรือมีแต่ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ จึงเห็นควรจัดงบประมาณสนับสนุนจัดซื้อ หรือดำเนินการซ่อมบำรุงให้สามารถใช้การได้

๙.๒ ควรจัดงบประมาณสนับสนุนซื้อชุดปฏิบัติการดับเพลิงชนิดสวมเร็วสำหรับอาสาสมัครป้องกันภัยฯ และอุปกรณ์การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย ในชุมชนในปีต่อไป

ภาคผนวก

การจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน

กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- โครงการ การจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน
- ประสานงานฝ่ายพัฒนาชุมชน เขตธนบุรี ด้านข้อมูลชุมชน
- ประสานกับประธานชุมชนให้ทราบจุดมุ่งหมายโครงการ
- ประกาศรับสมัคร อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน
- จัดลำดับการฝึกอบรมโดยพิจารณาความเสี่ยงของแต่ละชุมชน
- ดำเนินการรับสมัคร อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน
- จัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม
- จัดการฝึกอบรม 1 วัน
- จัดทำบัตรประจำตัวให้ผู้ที่ผ่านการฝึก
- จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนรายชื่อผู้ผ่านการฝึก
- จัดทำแผนป้องกันและระงับอัคคีภัย
- จัดทำทำเนียบรายชื่อ อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน
- จัดทำป้ายรับรองผ่านการฝึกอบรมให้ชุมชน
- จัดทำบัญชีอุปกรณ์ เครื่องมือดับเพลิงในชุมชน
- อาสาสมัครถึงที่เกิดเหตุก่อนและระงับอัคคีภัยอย่างรวดเร็ว
- แจ้งหน่วยสนับสนุนกรณีเพลิงลุกลาม

หลักการและเหตุผล

- วิกฤตการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติและภัยที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อัคคีภัย เพิ่มสูงขึ้นขึ้น
- ระดับความรุนแรงของการสูญเสียสูงกรณีเกิด อัคคีภัย ในชุมชนแออัด
- นโยบายของผู้นำราชการกทม.เน้นการมีส่วนร่วม
- เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อให้อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน ได้มีความรู้และทักษะเป็นแกนนำสำคัญในการระงับเหตุอัคคีภัยในชุมชน
- เพื่อสร้างเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชนและมีผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

เป้าหมาย

- ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงตลาดพลูได้รับการฝึกอบรมด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยจำนวน 20 ชุมชนภายในปีงบประมาณ 2559
- ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงตลาดพลูสามารถป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้นได้ด้วยชุมชนเอง
- ลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยภายในชุมชนหลังจากได้รับการฝึกอบรมแล้ว

ระยะเวลาในการดำเนินการ ปีงบประมาณ. 2558

แนวทางการติดตามประเมินผล

- อาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยมีครอบคลุม 6 ชุมชนในพื้นที่จำนวน 20 ชุมชน
- ลดอัตราการเกิดอัคคีภัยในชุมชนหรือลดระดับความรุนแรง
- สถานีดับเพลิงตลาดพลูได้รับความร่วมมือจาก ประชาชนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น
- สำรวจความคิดเห็นความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและประชาชนภายในชุมชน
- การนำข้อมูลจากสถิติการเกิดเหตุอัคคีภัยในชุมชนก่อนและภายหลังจากการฝึกอบรมแล้ว

ข้อเสนอแนะ

การจัดซื้ออุปกรณ์ดับเพลิงในบางชุมชนที่ขาดแคลน

ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

- จุดแข็ง strength**
    - พนักงานดับเพลิงมีความรู้ทักษะ
  - จุดอ่อน**
    - งบประมาณอาจไม่เพียงพอ
    - ทัศนคติเชิงลบ เพิ่มภาระงาน
  - โอกาส**
    - ประธานชุมชนตระหนักถึงความปลอดภัย
    - เงินสนับสนุนจากกทม.ตามขนาดของชุมชน
    - เป็นโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 5ของกทม.
  - อุปสรรค**
    - ประชาชนขาดความรู้การป้องกันอัคคีภัย
    - ประชาชนมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ให้ความสนใจน้อย
    - งบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์อาจไม่เพียงพอ
- ผู้บริหารเห็นชอบอนุมัติงบประมาณ คน เครื่องมือ ติดตามผลการดำเนินงานในการเบิกจ่าย